

Advies

Van: Kwaliteitsinstituut Wbtv
Aan: Raad voor Rechtsbijstand
Betreft: herziening Besluit permanente educatie
Datum: 1 oktober 2013

In april 2013 heeft de Raad voor Rechtsbijstand (de Raad) het Kwaliteitsinstituut beëdigde tolken en vertalers (het Kwaliteitsinstituut) om advies gevraagd over een voorgenomen herziening door de Raad van het Besluit permanente educatie Wbtv per 1 januari 2014. De Raad heeft het Kwaliteitsinstituut gevraagd om daarbij in elk geval in te gaan op de volgende zes punten:

- Relevantie van PE-activiteiten voor de betreffende inschrijving;
- De omvang van de PE-verplichting en de verdeling naar aandachtsgebieden;
- De meetbaarheid;
- De professionaliteit van aanbiedende instellingen;
- De mogelijkheid om de bijscholingsverplichting op andere manieren dan contactonderwijs in te vullen;
- Differentiatie (bijvoorbeeld naar ervaring).

Het Kwaliteitsinstituut heeft daaraan de volgende vier punten toegevoegd:

- Welke competenties moeten onderdeel worden van het PE-beleid?
- Moet PE individueel of algemeen worden benaderd?
- Knelpunten huidige systeem
- Voorstellen voor aanpassing van het PE-beleid binnen de geformuleerde uitgangspunten

Het Kwaliteitsinstituut heeft zich overigens niet beperkt tot de tien genoemde items, maar heeft in haar advisering ook de notities en voorstellen op het gebied van permanente educatie betrokken die vanaf 2009 in zowel het Kwaliteitsinstituut als het Platform Sector Tolken en Vertalen in Nederland (PSTEVIN) aan de orde zijn geweest, te weten:

- notitie over permanente educatie van 9 oktober 2009 - besproken in PSTEVIN-vergadering van 16 oktober 2009;
- Landelijk profiel van eindcompetenties tolken hbo-opleidingen Vertalen en Tolken Nederland (23-3-2010);
- Landelijk profiel van eindcompetenties vertalen hbo-opleidingen Vertalen en Tolken Nederland (23-3-2010);
- notitie over permanente educatie PSTEVIN mei 2010 (m.n. over de "vertaalcoach");
- notitie over PE en afstandsonderwijs van 10 oktober 2011 (KI);
- brief tolken en vertalers KI over PE en afstandsonderwijs van 24 oktober 2011;
- notitie PE t.b.v. PSTEVIN, december 2012;
- notitie "Input PE" RvR, 23 april 2013.

Het Kwaliteitsinstituut brengt bij dezen een tweetal adviezen uit aan de Raad. Het eerste advies betreft het *PE-beleid*. Het Kwaliteitsinstituut is van oordeel dat het wenselijk is een beleidskader vast te stellen met de uitgangspunten en doelstellingen van permanente educatie en beveelt aan om in dat verband een aantal instrumenten te (laten) ontwikkelen voor tolken en vertalers, zodat zij op een zinvolle manier invulling kunnen geven aan hun bijscholingsverplichting.

Het tweede advies heeft betrekking op de *PE-regeling*. De bepalingen in de Wet beëdigde tolken en vertalers en het Besluit beëdigde tolken en vertalers over het bijhouden van kennis en het onderhouden van vakbekwaamheid vragen om een nadere normering. Het advies bevat aanbevelingen voor een nieuwe, c.q. gewijzigde PE-regeling, gebaseerd op het PE-beleid dat onderwerp is van het eerste advies, ter vervanging van het huidige Besluit permanente educatie Wbtv en de door de Raad vastgestelde uitvoeringsregelingen, te weten de Procedurebeschrijving aanwijzen PE-activiteit en de Procedurebeschrijving toekennen PE-punten.

Beide adviezen hangen nauw met elkaar samen en zijn eigenlijk onlosmakelijk met elkaar verbonden. Niettemin kiest het Kwaliteitsinstituut voor twee afzonderlijke adviezen, om duidelijk het onderscheid tussen PE-beleid (met de bijbehorende instrumenten) en een PE-regeling tot uitdrukking te brengen.

ADVIES OVER BELEID INZAKE PERMANENTE EDUCATIE VOOR BEËDIGDE TOLKEN EN VERTALERS

Het Kwaliteitsinstituut beëdigde tolken en vertalers,

overwegende dat onder permanente educatie (PE) wordt verstaan het voortdurend en systematisch op peil houden en uitbreiden van kennis en vakbekwaamheid door de tolk of vertaler door middel van relevante deskundigheidsbevorderende activiteiten;

van mening dat PE moet zorgen voor borging en continuïteit van de kwaliteit van het werk van tolken en vertalers;

overwegende dat het doel van PE is, eraan bij te dragen dat tolken en vertalers over de competenties van een tolk of vertaler blijven beschikken en deze verder ontwikkelen, zodat zij hun beroep op een professioneel niveau kunnen blijven uitoefenen;

van mening dat het wenselijk is om een PE-beleid te formuleren, gebaseerd op de competenties zoals beschreven in de landelijke profielen van eindcompetenties tolken c.q. vertalen van de hbo-opleidingen vertalen en tolken in Nederland van 23 maart 2010;

overwegende dat een tolk of vertaler, om gericht aan zinvolle PE te kunnen doen, inzicht moet hebben in de competenties waarover hij dient te beschikken en zich ervan bewust moet zijn wat er van hem als professionele beroepsbeoefenaar wordt verwacht;

van mening dat het wenselijk is om de nodige instrumenten c.q. hulpmiddelen te ontwikkelen waarmee de tolk of vertaler kan beoordelen of hij nog en in voldoende mate over alle vereiste competenties beschikt,

adviseert de Raad voor Rechtsbijstand als volgt over het te voeren PE-beleid.

1. Formuleer een breed gedragen visie op de kwaliteit van tolken en vertalers, op basis van het landelijk profiel van eindcompetenties en de Gedragscode Wbtv, bij voorkeur in samenspraak met de sector.
2. Werk de competenties uit de landelijke hbo-beroepsprofielen verder uit om deze voor de tolk of vertaler hanteerbaar te maken met het oog op de vertaling ervan naar de individuele beroepspraktijk, als basis voor het bepalen van de individuele behoefte aan PE.
3. Ontwikkel instrumenten voor het verwerven van inzicht in de mate waarin men aan de competenties voldoet, zoals:
 - een kader voor zelfevaluatie;
 - een checklist en vragenlijst;
 - een model voor een persoonlijk PE-dossier, in de vorm van een portfolio.
4. Schrijf een "handleiding permanente educatie", met een (beknopte) uiteenzetting van de achtergronden van PE en een uitgebreide toelichting op de zelfevaluatie en het persoonlijk plan voor professionele ontwikkeling.
5. Draag het beleid met betrekking tot kwaliteit en PE actief uit en benadruk de positieve kanten ervan.
6. Onderzoek in welke mate PE daadwerkelijk en effectief bijdraagt tot het op peil houden dan wel vergroten van de kwaliteit van het werk van tolken en vertalers. Betrek daarbij studies die eventueel reeds zijn verricht ten behoeve van andere, vergelijkbare beroepsgroepen.

Toelichting

Bewust is in de definitie van PE het in het huidige Besluit permanente educatie Wbtv gebezigde begrip "scholingsactiviteiten" losgelaten, omdat het een te beperkende invulling inhoudt van wat permanente educatie in wezen moet zijn.

Het verwerven en onderhouden van een specialisatie valt ook onder PE (uitbreiden van kennis en vakbekwaamheid).

Een tolk of vertaler die in het Register Wbtv wordt ingeschreven, wordt geacht over de competenties te beschikken. Permanente educatie heeft tot doel het bijhouden van kennis en het onderhouden van vakbekwaamheid. Daarom adviseert het Kwaliteitsinstituut om ook voor het PE-beleid aansluiting te zoeken bij de competenties. In artikel 3 Wbtv worden de wettelijke competenties voor de beëdigde tolk of vertaler opgesomd: attitude; integriteit; taalvaardigheid in bron- en doeltaal; kennis van de cultuur van het land of gebied van de bron- en doeltaal; tolkvaardigheid c.q. vertaalvaardigheid. Noch in de memorie van toelichting noch in het Besluit beëdigde tolken en vertalers worden deze competenties echter nader uitgewerkt of toegelicht. Het Kwaliteitsinstituut adviseert daarom, de competenties zoals beschreven in de landelijke profielen van eindcompetenties tolken c.q. vertalen van de hbo-opleidingen vertalen en tolken in Nederland van 23 maart 2010 als uitgangspunt te nemen voor het PE-beleid in het kader van de Wet beëdigde tolken en vertalers (Wbtv). In deze competentieprofielen wordt veel uitgebreider beschreven wat er van een professionele tolk of vertaler mag worden verwacht, terwijl zij alle aspecten van de in de wet genoemde competenties omvatten. Bovendien geeft het bezit van een diploma van een opleiding tot tolk of vertaler als bedoeld in de WHW op ten minste bachelorniveau recht op inschrijving in het register, hetgeen de facto wettelijke erkenning inhoudt van het hbo-competentieprofiel.

Het doel van de wet -- het waarborgen van de kwaliteit en integriteit van beëdigde tolken en vertalers -- vraagt van de beheerder van het register dat hij een duidelijke visie op kwaliteit heeft en dat hij deze visie actief deelt met de beroepsbeoefenaren.

Inzicht verkrijgen in de mate waarin men (nog) over de vereiste competenties beschikt, vereist periodieke bezinning op het eigen functioneren als tolk of vertaler. Het Kwaliteitsinstituut dringt erop aan dat de Raad daartoe de bij punt 3 en 4 genoemde instrumenten ontwikkelt. Dit vergt slechts een eenmalige investering. Te denken valt aan een kader voor zelfevaluatie met bijbehorende checklist en vragenlijst, alsmede aan een model voor een persoonlijk PE-dossier, in de vorm van een "portfolio", aan de hand waarvan een tolk of vertaler kan aantonen wat hij aan permanente educatie heeft gedaan. De zelfevaluatie moet zo worden ingericht dat de sterke en zwakke punten van de tolk of vertaler in relatie tot zijn beroepsuitoefening duidelijk worden (sterkte-zwakteanalyse). Op grond van de uitkomst van de zelfevaluatie stelt de beroepsbeoefenaar zijn behoefte vast aan het "bijspijkeren" van verworven kennis en vakbekwaamheid en het verwerven van nieuwe kennis, en formuleert hij concrete leerdoelen. De volgende stap is het opstellen van een programma van PE-activiteiten om de gestelde leerdoelen te verwezenlijken. Aldus ontstaat er als het ware een persoonlijk plan voor professionele ontwikkeling, dat regelmatig wordt geactualiseerd. Het mes snijdt daarbij aan twee kanten. Eventueel gebleken minder sterke aspecten bieden aanknopingspunten voor gerichte bijscholing, terwijl de gebleken sterke punten zichtbaar -- en daarmee hanteerbaar -- worden als 'unique selling points'. Dit stelt de tolk of vertaler in staat om aan opdrachtgevers duidelijk te maken wat hij te bieden heeft.

Voor een effectief PE-beleid zijn goede voorlichting en communicatie essentieel. Van groot belang is -- naast het ontwikkelen van instrumenten -- het benadrukken van de positieve kanten van PE. Tolken en vertalers moeten de PE-verplichting niet voornamelijk als een last ervaren, maar doordrongen zijn van nut en noodzaak ervan, zowel voor hun persoonlijke ontwikkeling als voor de maatschappelijke erkenning van het vak en de verbetering van het imago van beide beroepsgroepen.

Binnen het Kwaliteitsinstituut is de vraag gerezen of er ooit onderzoek is gedaan naar de effectiviteit van PE-stelsels voor andere beroepsgroepen. Er zijn sectoren die reeds jarenlang een PE-verplichting kennen. Heeft dit daadwerkelijk geleid tot verhoging van de kwaliteit?

ADVIES OVER EEN REGELING INZAKE PERMANENTE EDUCATIE VOOR BEËDIGDE TOLKEN EN VERTALERS

Het Kwaliteitsinstituut beëdigde tolken en vertalers,

overwegende dat voor een tolk of vertaler met een professionele beroepsopvatting het op peil houden van vakkennis een vanzelfsprekendheid is en dat wie zijn vak serieus neemt daarom geen PE-regeling nodig heeft;

voorts overwegende dat de bepalingen in de Wet beëdigde tolken en vertalers en het Besluit beëdigde tolken en vertalers over het bijhouden van kennis en het onderhouden van vakbekwaamheid echter vragen om een nadere normering in de vorm van een PE-regeling;

van mening dat de verantwoordelijkheid voor PE niettemin primair bij de beroepsbeoefenaar ligt en dat het op peil houden en uitbreiden van kennis en vakbekwaamheid vraagt om een actieve opstelling van betrokkene;

van mening dat het de voorkeur verdient om een PE-regeling en de uitvoering en handhaving daarvan te baseren op de intrinsieke motivatie van professionele beroepsbeoefenaren om hun vakbekwaamheid te onderhouden ("high trust"-beginsel);

van mening dat flexibiliteit in het stelsel van PE gewenst is, waarmee de tolk of vertaler voldoende ruimte krijgt om de zelfontwikkeling centraal te stellen op basis van inzicht in het eigen functioneren;

overwegende dat als gevolg van de grote diversiteit qua talen en onderwerpen de relevantie van een PE-activiteit in belangrijke mate wordt bepaald door de individuele beroepspraktijk,

adviseert de Raad voor Rechtsbijstand als volgt over de PE-regeling.

1. Stel een nieuwe PE-regeling vast of wijzig de huidige regeling en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelingen, op basis van de volgende uitgangspunten:

- Een tolk of vertaler moet per inschrijvingsperiode van vijf jaar 80 PE-punten behalen met het verrichten van relevante deskundigheidsbevorderende activiteiten, welke op hun eigen waarde worden beoordeeld (ook bijvoorbeeld voor wat betreft de deskundigheid van de eventuele aanbieder van een activiteit).
- Voorbeelden van relevante deskundigheidsbevorderende activiteiten zijn:
 - het bijwonen van conferenties, congressen en seminars;
 - het volgen van opleidingen, cursussen, workshops en dergelijke;
 - zelfstudie;
 - het bijhouden van vakliteratuur en ondersteunende literatuur;
 - het volgen van radio- en televisieprogramma's, in alle talen waarin of waaruit men tolkt of vertaalt;
 - het verblijven in het taalgebied van de taal of talen waarin of waaruit men tolkt of vertaalt.
 - het bezoeken van c.q. stage lopen bij werkgerelateerde instellingen, organisaties, bedrijven e.d. (bijvoorbeeld Internationaal Hof van Justitie, Nederlands Forensisch Instituut, fabrieken e.d.);
 - collegiale toetsing (voor vertalers bijvoorbeeld revisie);
 - intervisie en werken aan zelfreflectie en het plan voor persoonlijke ontwikkeling.
 - het optreden als docent, examinator, cursusleider of spreker;
 - het vervullen van een (bestuurs-)functie in een beroeps- of branchevereniging;
 - het publiceren van artikelen in vakbladen.

- Alleen voor relevante deskundigheidsbevorderende activiteiten worden punten toegekend.
- Een PE-activiteit is relevant wanneer deze rechtstreeks bijdraagt tot het behouden en ontwikkelen van de algemene en specifieke competenties van de tolk of vertaler.
- Daarbij wordt uitgegaan van de competenties zoals beschreven in de landelijke profielen van eindcompetenties tolken c.q. vertalen van de hbo-opleidingen vertalen en tolken in Nederland van 23 maart 2010.
- Inhoudelijke competenties (1 tot en met 3) dienen zwaarder te wegen dan ondersteunende competenties (4 tot en met 6). Een verdeling 75%/25% lijkt overeen te komen met de wensen en de praktijk van de meeste tolken en vertalers.
- Bij de beoordeling van de relevantie wordt onderscheid gemaakt tussen algemene relevantie (voor wat betreft de competenties 1 tot en met 3 overigens toegespitst op de vertaalrichtingen/talencombinaties waarvoor men staat ingeschreven) en individuele relevantie (toegespitst op de individuele beroepspraktijk).
- Individuele relevantie wordt getoetst op grond van de informatie die de tolk of vertaler zelf aanlevert.
- Er moet voldoende ruimte zijn voor persoonlijke invulling op basis van de individuele beroepspraktijk.
- Extra punten (boven de 80) kunnen niet worden meegenomen naar een volgende inschrijvingsperiode.
- De huidige strikte norm van één punt voor één contactuur komt in zijn algemeenheid te vervallen en geldt alleen nog voor in werkelijke duur meetbare workshops, seminars, congressen, cursussen en dergelijke waaraan geen aantoonbare voorbereidingstijd of huiswerk is verbonden.
- Voor aantoonbare voorbereidingstijd en huiswerktijd worden punten toegekend, op basis van een inhoudelijke beoordeling van het programma. De relevantie van de activiteit staat daarbij voorop.
- Afstandsonderwijs, inclusief huiswerk en voorbereiding, komt in aanmerking voor de toekenning van punten. Ook hiervoor geldt dat de relevantie van de activiteit vooropstaat.
- Punten voor activiteiten anders dan cursussen (al dan niet via afstandsonderwijs), workshops en dergelijke kunnen worden toegekend op een forfaitaire basis, zonder rechtstreekse relatie met het werkelijke aantal (contact)uren.

2. Publiceer een lijst van algemeen relevante activiteiten met de daaraan toegekende punten.

3. Bied in een nieuwe PE-regeling ruimte voor een nog te ontwikkelen PE-systeem op basis van individueel maatwerk d.m.v. (professionele) portfoliobeoordeling.

4. Bevorder de ontwikkeling en uitwerking van een dergelijk individueel maatwerksysteem.

Toelichting

De wettelijke bepaling inzake PE vraagt om normering in een uniforme regeling, die uitvoerbaar en handhaafbaar is. Hier ligt een spanningsveld, omdat de praktijk van tolken en vertalen zeer divers is, qua talen, aandachtsgebieden en onderwerpen. Bovendien zijn er onder tolken en vertalers grote verschillen in werkervaring en specialisaties. Daardoor is de feitelijke behoefte aan permanente educatie sterk individueel bepaald. Het Kwaliteitsinstituut is zich bewust van de administratiefrechtelijke context van de uitvoering van de Wbtv, maar is van mening dat het met een goede beschrijving van het beleid -- doelstellingen, uitgangspunten en criteria -- mogelijk moet zijn om tot een flexibele regeling te komen die uitvoerbaar en handhaafbaar is, maar die ook veel beter beantwoordt aan het doel van PE, namelijk het bevorderen van de kwaliteit van de individuele tolk en vertaler.

Binnen de tolk- en vertaalbranche worden door velen de volgende knelpunten ervaren met betrekking tot de huidige PE-regeling en de aanvullende uitvoerings- en procedureregels:

- De facto komen alleen cursussen, workshops en dergelijke in aanmerking, terwijl andere deskundigheidsbevorderende activiteiten buiten beschouwing blijven.
- Er wordt onvoldoende getoetst op relevantie van PE-activiteiten, waardoor er geen garantie is van daadwerkelijke kwaliteitsborging.
- Alleen voor contacturen worden punten toegekend.
- De uitvoering van het systeem is rigide en bureaucratisch.

De voorstellen van het Kwaliteitsinstituut beogen een oplossing te bieden voor deze knelpunten.

Het Kwaliteitsinstituut ziet geen aanleiding tot wijziging van het aantal te behalen punten ten opzichte van de huidige regeling (80 punten per inschrijvingsperiode van vijf jaar).

De competenties uit de landelijke profielen van de hbo-opleidingen vertalen en tolken in Nederland zijn:

1. vertaalcompetentie/tolkcompetentie
2. linguïstische en tekstuele competentie
3. culturele competentie
4. zoekstrategieën en onderzoekscompetentie
5. technische competentie
6. zakelijke en ondernemingsgerichte competentie

Deze 6 competenties vervangen de categorieën a tot en met h uit de huidige regeling.

*Relatie wettelijke competenties/competenties eindprofielen tolk- en vertaalopleidingen
wettelijke competentie valt onder hbo-competentieprofiel
nr.*

attitude	6
integriteit	6
taalvaardigheid in bron- en doeltaal	2
kennis van de cultuur van het land of gebied van de bron- en doeltaal	3
tolkvaardigheid c.q. vertaalvaardigheid	1

De hbo-competenties 4 en 5 worden niet genoemd in de opsomming van de wettelijke competenties, maar kunnen niettemin van belang zijn ter ondersteuning van de zelfstandige beroepsuitoefening. Activiteiten voor het onderhouden of uitbreiden van de deze competenties behoren daarom als PE te worden aangemerkt, zij het binnen zekere grenzen. De nadruk ligt op de inhoudelijke competenties.

Relevantie is in de voorstellen van het Kwaliteitsinstituut een belangrijk criterium. Individuele relevantie is door de beheerder van het register in het voorgestelde systeem lastiger te beoordelen in het kader van de uitvoering van de PE-regeling. Dat brengt voor de tolk of vertaler een zwaardere "bewijslast" met zich. Daarbij pleit het Kwaliteitsinstituut voor het hanteren, bij niet rechtstreeks in tijd meetbare activiteiten, van het begrip "aannemelijk maken" in plaats van het striktere "aantonen". Het zal voor een tolk of vertaler overigens gemakkelijker zijn om individuele relevantie aannemelijk te maken wanneer hij activiteiten ontplooit in het kader van een plan van persoonlijke ontwikkeling als beschreven in het advies over PE-beleid.

Voorbeelden: een cursus boekhouden is voor iedereen relevant in categorie 6, maar kan voor iemand die op financieel gebied vertaalt relevant zijn in categorie 1 tot en met 3. Een cursus Frans is voor een tolk Russisch niet zonder meer relevant, maar zou dat eventueel wel kunnen zijn voor een tolk Marokkaans, gelet op de invloed van het Frans in Noord-Afrika.

In de toelichting op het -- inmiddels vervangen -- Besluit Permanente educatie Wbtv van 25 mei 2010 stond: "Het Kwaliteitsinstituut is van mening dat op langere termijn een zgn. 'outputgeoriënteerde' PE wenselijk is. Daarin staan periodieke bezinning op het eigen functioneren, het opstellen van een persoonlijk plan van professionele ontwikkeling en het samenstellen van een PE-dossier of 'portfolio' met een opgave van de deskundigheidsbevorderende activiteiten die men heeft ondernomen, centraal." Een dergelijk systeem is binnen het wettelijke kader alleen uitvoerbaar en handhaafbaar in combinatie met deskundige en objectieve beoordeling van het dossier. Omdat het concept van outputgeoriënteerde PE voor tolken en vertalers niet in uitvoerbare en handhaafbare vorm was uitgewerkt, heeft het Kwaliteitsinstituut destijds geadviseerd een regeling in te voeren die was gebaseerd op een 'inputgeoriënteerd' puntensysteem. De Raad heeft dat advies overgenomen en uitgewerkt in het Besluit Permanente educatie Wbtv, dat naderhand is aangevuld met gedetailleerde uitvoeringsregelingen. Omdat de termen 'outputgeoriënteerd' en 'inputgeoriënteerd' geen gemeengoed zijn binnen de sector en bovendien niet de strekking ervan duidelijk maken, spreekt Het Kwaliteitsinstituut overigens van 'individueel maatwerksysteem' en 'puntensysteem'. Gelet op de korte tijd die beschikbaar is tot aan de door de Raad gewenste invoeringdatum van de beoogde herziening van het PE-beleid, heeft het Kwaliteitsinstituut zich vooralsnog uitsluitend gericht op een puntensysteem, maar het Kwaliteitsinstituut merkt daarbij op de verdere ontwikkeling en uitwerking van een individueel maatwerksysteem van groot belang te achten.

Datum:
1 oktober 2013

Mr. H.C.A. de Groot
Voorzitter